

FIȘA DISCIPLINEI
ISTORIA BISERICII ORTODOXE ROMÂNE
ANUL I, SEMESTRUL II
ANUL UNIVERSITAR 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ	Universitatea din București
1.2. Facultatea	de Teologie Ortodoxă <i>Justinian Patriarhul</i>
1.3. Departamentul	de Teologie Istorică, Biblică și Filologie
1.4. Domeniul de studii	TEOLOGIE
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii	Teologie Artă Sacră

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	<i>Introducere în istoria Bisericii Ortodoxe Române</i>			2.2. Cod disciplină	A 2 117		
2.3. Titularul activității de curs	Pr. Lect. Dr. Sperlea Petre						
2.4. Titularul activității de seminar	-						
2.5. Anul de studiu	I	2.6. Semestrul	II	2.7. Tipul de evaluare (E/C/VP)	E	2.8. Regimul disciplinei (o – obligatorie, Op – opțională, F – facultativă)	O

3. Timpul total estimat

3.1. Număr ore pe săptămână	2	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/laborator	-
3.4. Total ore din planul de învățământ	28	din care: 3.5. curs	28	3.6. seminar/laborator	-
Distributia fondului de timp					<i>Ore</i>
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					23
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					22
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					2
Tutorat					0
Alte activități:					

3.5 Total ore studiu individual	47
3.6 Total ore din planul de învățământ	28
3.7 Total ore pe semestru	75
3.8 Numărul de credite	3

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu este cazul
4.2. de competențe	Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Sală dotată cu tablă și cu proiector
5.2. de desfășurarea a seminarului/laboratorului	

6. Rezultatele învățării

Codificarea Rezultat	REZULTATELE ÎNVĂȚĂRII		
	Cunoștințe	Aptitudini	Responsabilitate și autonomie
R1	Studentul/absolventul deține informații solide privind cunoașterea istoriei bisericești a românilor.	Studentul/absolventul analizează sistematic teorii și metode istoriografice și acceptă dialogul cu privire la diverse teme controversate.	Studentul/absolventul gândește critic, comunică argumentat păreri și idei istoriografice în funcție de noi metode și perspective
R2	Studentul/absolventul descrie sistematic și rațional interpretări istoriografice și teologice și confruntă diverse teze istoriografice sau curente de gândire, explicându-le în mod critic și argumentat	Studentul/absolventul descifrează particularitățile epocilor istorice cu specificul lor bisericesc.	Studentul/absolventul reflectă asupra discursului istoric ca produs cultural și științific.
R3	Studentul/absolventul recunoaște comportamentul religios, convingerile și instituțiile din alte tradiții și culturi religioase în contactul lor cu istoria și viața religioasă a românilor.	Studentul/absolventul poate să-și dezvolte competențele de analiză și sinteză asupra diverselor epoci, fapte și fenomene istorice.	Studentul/absolventul promovează interesul pentru trecutul și prezentul propriei Biserici.
R4			Studentul/absolventul are posibilitatea de a-și dezvolta aria de percepție asupra realităților de natură istorică.

7. Conținuturi

7.1 Curs – sem II	Metode de predare	Observații
1. Originea apostolică a creștinismului românesc. Misiunea evanghelizatoare a Sf. Ap. Andrei și Filip în Scythia Minor.	<i>Prelegere, discuții</i>	2 ore
2. Pătrunderea și dezvoltarea creștinismului în teritoriul nord-dunărean în secolele II – IV. Persecuțiile goșilor păgâni și martiri creștini. Sf. Sava Gotul.	<i>Prelegere, discuții</i>	2 ore
3. Episcopia de Tomis și monahi teologi din Scythia Minor în secolele IV – VI.	<i>Prelegere, discuții</i>	2 ore
4. Monahismul timpuriu românesc și reorganizarea sa în a doua jumătate a secolului al XIV – lea. Sf. Nicodim de la Tismana.	<i>Prelegere, discuții</i>	2 ore
5. Înființarea Mitropoliei Moldovei și recunoașterea ei. Succesorii mitropolitului Iosif I Mușat în prima jumătate a secolului al XV –lea.	<i>Prelegere, discuții</i>	2 ore
6. Tiparul bisericesc în secolul al XVI –lea. Primele produse tipografice din Tara Românească și Transilvania. Prima generație de tipografi români.	<i>Prelegere, discuții</i>	2 ore
7. Diaconul Coresi și contribuția sa la promovarea limbii române în cultul bisericesc. Tipărituri reprezentative.	<i>Prelegere, discuții</i>	2 ore
8. Viața bisericească din Moldova în timpul lui Vasile Lupu. Debutul tiparului în Moldova și sinodul de la Iași (1642).	<i>Prelegere, discuții</i>	2 ore
9. Prozelitismul uniatic din Transilvania în decursul secolului al XVIII – lea și scindarea confesională a românilor transilvăneni.	<i>Prelegere, discuții</i>	2 ore
10. Paisianismul – curent al renașterii monahale. Prima ediție a <i>Filocaliei</i> în limba română.	<i>Prelegere, discuții</i>	2 ore
11. Legislația bisericească sub Alexandru Ioan Cuza și declanșarea luptei pentru canonicitate. Cel dintâi mitropolit primat al Bisericii naționale.	<i>Prelegere, discuții</i>	2 ore
12. Secularizarea bunurilor bisericești și consecințele sale.	<i>Prelegere, discuții</i>	2 ore
13. Sfântul Mitropolit Andrei Saguna – ierarhul providențial al românilor din Transilvania. Reînființarea Mitropoliei Ardealului.	<i>Prelegere, discuții</i>	2 ore
14. Biserica Ortodoxă Română între anii 1866 – 1918. Recunoașterea autocefaliei.	<i>Prelegere, discuții</i>	2 ore

Bibliografie:

Armbruster, Adolf, *Romanitatea românilor. Istoria unei idei*, Ed. Enciclopedică, București, 2012.
 Brătianu, Ghe., *O enigmă și un miracol istoric: poporul român*, Ed. Corint, București, 2000.
 Brusanowski, Paul, *Stat și Biserică în Vechea Românie între 1821-1925*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca, 2010.
 Chiaburu, Elena, *Carte și tipar în Tara Moldovei*, Ed. Universității “Al. I. Cuza “ din Iași, 2010.
 Chifăr, Nicolae, “Sinodul de la Iași în contextul politico-religios din prima jumătate a secolului al XVII –lea”, în vol. ****Sinodul de la Iași și Sf. Petru Movilă (1642 – 2002)*, Ed. Trinitas, Iași, 2002.

Coman, Ioan, „Scriitori teologi în Scythia Minor”, în vol. *De la Dunăre la Mare*, Ed. Arhiepiscopiei Tomisului și Dunării de Jos, Galați, 1979.

Dănilă, Nicolae, *Sfântul Apostol Filip, alt evanghelizator al Scythiei Minor*, in „Telegraful Român”, Sibiu, an 145, nr. 43-44, 15 nov. 1997.

Gheție, Ion, Mareș, Alexandru, *Diaconul Coresi și izbânda scrisului în limba română*, Ed. Minerva, București, 1994.

Giurescu, Constantin C., *Viața și opera lui Cuza Vodă*, Ed. Stiințifică, București, 1970.

Hitchins, Keith, *Ortodoxie și naționalitate. Andrei Saguna și românii din Transilvania (1846 -1873)*, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1995.

Joantă, Serafim, "Sfântul Nicodim de la Tismana, reorganizator al monahismului românesc », în vol. *Isihasmul, tradiție și cultură românească*, Ed. Anastasia, București, 1994.

Maior, Petru, *Istoria Bisericii românilor*, Ed. Viitorul românesc, București, 1995.

Păcurariu, Mircea, *Cultura teologică românească. Scurtă prezentare istorică*, Ed. Basilica, București, 2011.

Pârvan, Vasile, "Contribuții epigrafice la istoria creștinismului daco - roman", în vol. *Studii de istoria culturii antice*, București, 1992.

Popescu, Emilian, „Creștinismul timpuriu pe teritoriul României. Originile apostolice. Bizanțul sau Roma?”, în vol. *Priveghind și lucrând pentru mântuire*, Ed. Trinitas, Iași, 2000.

Popescu, Emilian, « Monahismul timpuriu pe teritoriul României », în *Analele științifice ale Universității « Al. I. Cuza » din Iași (serie nouă), Teologie*, t. I, 1992, pp. 95-110.

Rămureanu, Ioan, „Sfântul Vasile cel Mare și creștinii din Scythia Minor și Dacia nord-dunăreană”, în vol. *Sfântul Vasile cel Mare*, EIBMBOR, București, 1980.

Simonescu, Dan, Buluță, Gheorghe și Petrescu, Victor, *Târgoviște, vechi centru tipografic românesc*, Ed. Bibliotheca, Târgoviște, 2008.

Solomon, Viaceslav, *Stat și Biserica în Moldova până la mijlocul sec. al XV –lea*, Ed. Universității „A. I. Cuza” din Iași, 1994.

Sperlea, Petre, « Aspecte ale prozelitismului uniatic din Transilvania în sec. al XVIII –lea », în *Studia historica et theologica*, Ed. Trinitas, Iași, 2003.

Zaharia, Ciprian, *Iosif I Mușat, întâiul mare ierarh român*, București, 1987.

Zamfirescu, Dan, *Paisianismul – un moment românesc în istoria spiritualității europene*, Ed. Roza Vânturilor, București, 1996.

Zăvoianu, Corneliu, *Mitropolitul Nifon, Primat al României (1850-1875). Viața și activitatea*. (Teza de doctorat – partea întâi), în *Studii Teologice*, LII (2000), 3-4, pp. 3-198.

Zenovie, Pâclișanu, *Istoria Bisericii Unite Române*, Ed. Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș, 2006

8. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

9. Evaluare

Tip de activitate	9.1. Criterii de evaluare	9.2. Metode de evaluare	9.3. Pondere din nota finală
9.4. Curs		Examen scris	100%
9.5. Seminar	-	-	-
Standard minimum de performanță	Studentul/absolventul va cunoaște și reproduce informațiile fundamentale din istoria Bisericii Ortodoxe Române, va identifica perioadele istoriei Bisericii Ortodoxe Române, va cunoaște reperele biografice ale marilor personalități din trecutul Bisericii și al națiunii române.		

Data completării,
28.09.2025

Semnătura titularului de curs,

Data avizării în departament,
30.09.2025

Semnătura director de departament,